

Nr 17.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde.

(4:e avd.)

Driftbudgeten.

Sjätte huvudtiteln.

1:o) **Vissa vägbyggnadsarbeten.** I propositionen nr 2 har Kungl. Maj:t (bilaga 3, punkt 1, s. 13 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1950) föreslagit riksdagen att till Vissa vägbyggnadsarbeten å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till förevarande ändamål har å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 anvisats ett belopp av 15 000 000 kronor. Med stöd delvis av vissa i 1949 års statsverksproposition gjorda och av riksdagen godkända principuttalanden om anslagets användning har detsamma under innevarande budgetår tagits i anspråk för en hel del vägbyggnadsarbeten — förstärknings- och förbättringsarbeten samt även större vägbyggnadsföretag — i syfte dels att avhjälpa vissa säsongmässiga sysselsättningssvårigheter med avseende på vägväsendets arbetarpersonal och dels att bereda sysselsättning åt friställd arbetskraft inom skogsbruket. En förstärkning av anslaget med 5 000 000 kronor anses nu erforderlig med hänsyn till redan vidtagna dispositioner och väntade behov.

Utskottet. I statsverkspropositionen (bil. 8, p. 15) har Kungl. Maj:t föreslagit, att ytterligare medel ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande för finansiering av vissa vägbyggnadsföretag, vilka visat sig påkallade av främst arbetsmarknadspolitiska skäl. Då enligt arbetsmarknadsstyrelsens uppfattning för detta ändamål hittills anvisat anslag behöver förstärkas redan under innevarande budgetår, gör departementschefen i förevarande sammanhang hemställan om att ett belopp av 5 miljoner kro-

nor anvisas å tilläggsstat. Anslagsbeloppet anses vara av karaktär att böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Vissa vägbyggnadsarbeten* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

2:o) **Bidrag till väderleksstationer på Grönland.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 13—16) föreslagit riksdagen dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett i statsrådsprotokollet angivet förslag till internationell överenskommelse rörande ekonomiskt bidrag till Danmark för meteorologiska anläggningar på Grönland, dels ock till Bidrag till väderleksstationer på Grönland å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 230 000 kronor.

Vid en av den internationella civila luftfartsorganisationen (ICAO) i London i april—maj 1949 anordnad konferens, där även Sverige var representerat, har träffats en preliminär överenskommelse om gemensam ekonomisk hjälp åt Danmark för vissa meteorologiska anläggningar på Grönland. Överenskommelsen berör, förutom Sverige och Danmark, följande stater, nämligen Amerikas förenta stater, Belgien, Canada, Frankrike, Nederländerna, Norge och Storbritannien. I överenskommelsen ha fastställts de belopp, som de deltagande staterna skola betala i bidrag dels för den period, som slutade den 31 december 1949, och dels för kalenderåret 1950, varjämte även fixerats maximibelopp för bidragen för 1951 och följande år. Danmark skall för tiden t. o. m. den 31 december 1949 erhålla ett belopp av 7 357 500 danska kronor och för år 1950 ett belopp av 3 321 000 danska kronor, i båda fallen 90 % av de beräknade kostnaderna; återstående 10 % skola bäras av Danmark. Därjämte skall till ICAO för organisationens omkostnader m. m. i samband med överenskommelsen utgå ett belopp av 200 000 respektive 332 100 danska kronor.

För år 1951 och följande år skola beloppen bestämmas av ICAO:s råd, varvid dock ett lands bidrag icke utan dess samtycke får beräknas högre än i överenskommelsen angivet maximibelopp.

Sveriges andel i kostnaderna utgör i procent 2,6 för tiden t. o. m. den 31 december 1949 och 2,2 år 1950 och följande år. Beloppen uppgå till:

1. För tiden t. o. m. 31/12 1949	218 328	danska kronor
2. För år 1950 (att betalas 1/1 1950)	89 298	» »
3. För 1951 och följande år (maximibelopp per år)	95 333	» »

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har efter samråd med luftfartsstyrelsen hemställt om godkännande av överenskommelsen samt om anvisande av medel för de bidrag Sverige skall betala.

Departementschefen har tillstyrkt, att överenskommelsen godkännes, och förordat ett anslag av 230 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår.

Utskottet. Efter vederbörligt bemyndigande har från svensk sida preliminärt godkänts en mellan ett tiotal stater träffad överenskommelse om gemensam ekonomisk hjälp åt Danmark för vissa meteorologiska anläggningar på Grönland. För Sveriges vidkommande innebär överenskommelsen, att vårt land åtager sig att betala för tiden t. o. m. den 31 december 1949 218 328 danska kronor, för år 1950 89 298 danska kronor och för därefter följande år ett maximibelopp av 95 333 danska kronor per år. Under hänvisning till den vitala betydelse väderlekstjänsten på Grönland har såväl för flygtrafiken över Nordatlanten som för prognosarbetet inom den allmänna väderlekstjänsten föreslår nu departementschefen, att överenskommelsen definitivt godkännes av riksdagen och att det bidragsbelopp som skall erläggas under innevarande budgetår, efter nuvarande valutakurs ca 230 000 svenska kronor, anvisas å tilläggsstat.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1950 angivet förslag till internationell överenskommelse rörande ekonomiskt bidrag till Danmark för meteorologiska anläggningar på Grönland;

b) till *Bidrag till väderleksstationer på Grönland* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett förslagsanslag av 230 000 kronor.

3:o) *Understöd åt skärgårdsrederier*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 16) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd åt skärgårdsrederier* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

4:o) *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 17) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Kapitalbudgeten.

Statens affärsverksfonder.

5:o) **Telefon- och telegrafanläggningar.** I propositionen nr 2 har Kungl. Maj:t (bilaga 12, punkt 1, s. 61—64 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1950) föreslagit riksdagen att till vissa i statsrådsprotokollet angivna telefon- och telegrafanläggningar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa investeringsanslag av tillhoppa 10 000 000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag (statsverkspropositionen, bil. 27, p. 9) anvisade 1949 års riksdag för budgetåret 1949/50 till Riks- och landskablar m. m. 24 000 000 kronor, till Telefon- och telegrafstationer 28 000 000 kronor samt till Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar 50 000 000 kronor.

Telegrafstyrelsen har framhållit, att det måste anses synnerligen önskvärt att bereda telegrafverket möjlighet att under budgetåret 1949/50 bedriva en anläggningsverksamhet av större omfattning än vad som med tillgängliga anslagsmedel är möjligt. Vissa tilläggsanslag om sammanlagt 20 miljoner kronor böra därför anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. En sådan medelsanvisning ger styrelsen möjlighet att utföra nya anläggningar av ungefär samma storleksordning som under budgetåret 1948/49. Med hänsyn till önskvärdheten att bereda ökad sysselsättning åt telegrafverkets verkstäder främst genom tillverkning av automatiska stationsutrustningar bör en jämförelsevis stor del av det angivna beloppet, förslagsvis 10 miljoner kronor, anvisas under anslaget till Telefon- och telegrafstationer. Eftersom automatisering av stationer även förutsätter utförandet av vissa nätarbeten samt anordnande av landskablar, varav behovet även i övrigt är synnerligen trängande, böra förslagsvis 5 miljoner kronor anvisas under vartdera av anslagen till Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar samt till Riks- och landskablar m. m. Styrelsen har hemställt om anvisande av nämnda anslag.

Över telegrafstyrelsens framställning ha yttranden avgivits av *arbetsmarknadsstyrelsen* och *statens industrikommission* (s. 63).

Departementschefen har anfört följande.

Genom beslut den 11 mars 1949 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att investeringsanslagen under telegrafverkets fond icke få, utan Kungl. Maj:ts medgivande, under budgetåret 1949/50 belastas med högre belopp än 140 miljoner kronor. I skrivelse den 16 september 1949 har telegrafstyrelsen anhängit, att gränsen för investeringsutgifterna under nämnda budgetår måtte höjas till 155 miljoner kronor.

Styrelsen har samtidigt meddelat, att investeringsutgifterna för budgetåret 1949/50 beräknas till ca 132,5 miljoner kronor, beroende på att me-

delsförbrukningen under budgetåret 1948/49 å vissa anslag blivit större än beräknat. Styrelsen har anhållit att 20 miljoner kronor anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Tilläggsbeloppet har styrelsen ansett erforderligt för att investeringsanslagen skola kunna belastas till högst 155 miljoner kronor.

Genom beslut den 14 oktober 1949 har Kungl. Maj:t funnit styrelsens framställning, i vad den avser en höjning av medelsförbrukningsramen, icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. För att investeringsutgifterna skola kunna höjas upp till gränsen för den fastställda medelsförbrukningsramen av 140 miljoner kronor är jag beredd tillstyrka att tilläggsanslag å sammanlagt 10 000 000 kronor anvisas för innevarande budgetår. Efter samråd under hand med chefen för telegrafstyrelsen förordar jag att anslagsbeloppet fördelas med 3,5 miljoner kronor på riks- och landskablar m. m., med 4,5 miljoner kronor på telefon- och telegrafstationer och med 2 miljoner kronor på nya abonnentanläggningar.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag att ytterligare investeringsanslag å tillhopa 10 miljoner kronor anvisas å tilläggsstat för att bereda telegrafstyrelsen möjlighet att bringa investeringsutgifterna under telegrafverkets fond upp till gränsen för den av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår fastställda medelsförbrukningsramen. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa följande investeringsanslag, nämligen

- a) *Riks- och landskablar m. m.* . . . . . 3 500 000 kronor,
- b) *Telefon- och telegrafstationer* . . . . . 4 500 000 kronor,
- c) *Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar* . . . . . 2 000 000 kronor.

6:o) **Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 64) föreslagit riksdagen att till Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 12 000 000 kronor.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 60 000 000 kronor.

Vattenfallsstyrelsen har anfört, att verkställd genomgång av anslagsbehovet för innevarande budgetår, trots reduktioner med hänsyn till antagliga förseningar, givit till resultat, att disponibel investeringsrätt icke räcker, utan att ett anslagsbelopp om 15 000 000 kronor, varav 5 000 000 kronor beräknas falla på kostnadsökningar i anledning av krondevalveringen, erfordras på tilläggsstat för budgetåret 1949/50. Anledningen härtill är till väsentligaste delen, att anskaffningen av material och apparatur för den andra 380 kV-överföringen från Norrland till Mellansverige kommer att belastas anslaget tidigare än som antogs för ett år sedan. Delvis beror detta på tidigare tidpunkter för själva inköpen, delvis på önskemålet att få betalningar-

na så långt möjligt bokförda direkt på anläggningarna och icke först på det redan därförutan starkt ianspråktagna materialkontot. Därjämte inverkar ställningstagandet beträffande stamlinjen för 130 kV mellan Norge och Sverige samt åtskilliga nytillkomna, år 1948 icke förutsedda brådskande behov och kostnadsstegringar för påbörjade anläggningar. En påtaglig uppgång av kostnaderna har under de senaste åren inträtt för anläggningar av här ifrågavarande slag, vilket föranleder överskridande av förutberäknade anslagsbehov.

Departementschefen har ansett, att det enligt vattenfallsstyrelsen erforderliga tilläggsbeloppet, 15 000 000 kronor, bör täckas dels genom ianspråktagande av ett tidigare för stamlinjen mellan Norge och Sverige anvisat belopp av 3 000 000 kronor, vilket ej kommer att användas för avsett ändamål, dels ock genom anvisande av 12 000 000 kronor å tilläggsstat.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må till *Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 12 000 000 kronor.

7:o) **Kraftöverföring från Norge till Danmark.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 64) föreslagit riksdagen att till Kraftöverföring från Norge till Danmark å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

Frågan om ett närmare samarbete mellan de nordiska länderna på kraftförsörjningens område har vid flera tillfällen varit föremål för övervägande. Av olika skäl ha några praktiska resultat tidigare icke kunnat uppnås. Vid de överläggningar som 1949 hållits inom den nordiska kraftkommittén har emellertid enighet nåtts mellan de danska, norska och svenska representanterna om att åtgärder skola vidtagas för kraftexport från Norge till Danmark över en kraftöverföringslinje genom Sverige.

För överföringen genom Sverige erfordras från svensk-norska gränsen utefter Sveriges västkust en ca 380 km lång kraftledning för 200 kV, vilken skall anslutas till en befintlig 200 kV transformatorstation i Trollhättan. Därjämte erfordras en ny 200/120 kV transformatorstation vid Hälsingborg, varifrån kraften ledes genom kablar under Öresund, samt ett kopplingsställverk vid Mörarp för sammanknytning med det sydsvenska 200 kV-nätet. Kablarna från transformatorstationen och till Danmark skola anskaffas och bekostas av den danska kraftmottagaren.

Avsikten är, att överföringen av kraften inom Sverige skall ske på ungefär samma villkor, som skulle gälla för ett svenskt företag, för vilket vattenfallsstyrelsen transiterar på stamlinjenätet. Styrelsen skall sålunda äga ledningarna i Sverige och få årlig ersättning av Danmark, motsvarande kost-

naderna för ränta, amortering, drift, underhåll och administration. Räntesatsen skall vara densamma som tillämpas i de svenska transiteringsavtalen. Ränta och övriga årskostnader skola kunna justeras vart tredje år. De totala årskostnaderna för hela anläggningen i Sverige skola belasta Danmark, men om ledningen kommer till nytta för svensk räkning, exempelvis för kraftutbyte mellan Sverige och Norge eller som föreningslänk mellan Trollhättan och Skåne, skall skäligt avdrag göras härför, innan Danmark debiteras.

Den sammanlagda kostnaden för de svenska anläggningarna uppgår till ca 36,5 miljoner kronor, men härav torde ca 10,5 miljoner kronor komma att bestridas genom direkt kapitaltillskott från dansk sida. Frånräknas vissa ytterligare kostnadsposter, som icke normalt belasta vattenfallsstyrelsens anläggningskonton, kan anslagsbehovet begränsas till i runt tal 24 miljoner kronor vid nuvarande prisläge, varav 3 miljoner kronor erfordras för innevarande budgetår.

Utskottet. I statsverkspropositionen (bil. 26, p. 26) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att godkänna ett av den nordiska kraftkommittén framlagt förslag om kraftöverföring från Norge till Danmark genom Sverige. Avsikten är, att överföringen av kraften inom Sverige skall ske på ungefär samma villkor, som skulle gälla för ett svenskt företag, för vilket vattenfallsstyrelsen transiterar på stamlinjenätet. Styrelsen skall sålunda äga ledningarna i Sverige och få årlig ersättning av Danmark, motsvarande kostnaderna för ränta, amortering, drift, underhåll och administration.

För utförande av erforderliga anläggningar i Sverige föreligger ett anslagsbehov av i runt tal 24 miljoner kronor. Därvid har förutsatts, att vissa kostnader skola bestridas genom direkt kapitaltillskott från dansk sida. Av nyssnämnda belopp anses 3 miljoner kronor böra anvisas å tilläggsstat för innevarande budgetår, varom departementschefen i förevarande sammanhang gör hemställan.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet, som förutsätter att det äskade beloppet tages i anspråk endast i den mån projektet definitivt godkännes jämväl av vederbörande danska och norska myndigheter,

att riksdagen må till *Kraftöverföring från Norge till Danmark* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 3 000 000 kronor.

8:o) **Inventarier m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, s. 64—67) föreslagit riksdagen att till Inventarier m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

1949 års riksdag biföll ett förslag i statsverkspropositionen (bil. 27, p. 23) om höjning av statens vattenfallsverks rörliga kredit hos riksgäldskontoret från 25 till 45 miljoner kronor.

Vattenfallsstyrelsen har alternativt hemställt antingen att 10 miljoner kronor anvisas å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1949/50 till inventarier och material vid vattenfallsverket eller att styrelsens rörliga kredit hos riksgäldskontoret ökas från 45 till 55 miljoner kronor.

Över framställningen har *riksräkenskapsverket* avgivit yttrande (s. 66).

Departementschefen har tillstyrkt att å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisas ett anslag av 10 000 000 kronor för reglering av förevarande spörsmål.

Utskottet. Kungl. Maj:t har föreslagit, att ett särskilt investeringsanslag anvisas för finansiering av anskaffningen av de inventarier och den materiel som erfordras för vattenfallsverkets normala investeringsverksamhet. *Vattenfallsstyrelsens* medelsbehov i nu berörda avseende har hittills tillgodosetts genom anlitande av dels vissa avskrivningsmedel, dels ock styrelsens rörliga kredit hos riksgäldskontoret. På grund av den ständigt fortskridande utvecklingen av vattenfallsverkets rörelse ha emellertid de sålunda disponibla medlen visat sig otillräckliga för ifrågavarande ändamål.

Utskottet, som biträder departementschefens uppfattning att vattenfallsstyrelsens rörliga kredit icke bör utnyttjas för investeringar i rörelsetillgångar av stadigvarande natur, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må till *Inventarier m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond.

9:o) **Förvärv av viss del av tomten nr 2 i kvarteret Lejonet i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 67), som avser att täcka kostnaderna för ett av riksdagen redan godkänt förvärv av viss fastighetsdel för utrikesdepartementets behov, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förvärv av viss del av tomten nr 2 i kvarteret Lejonet i Stockholm* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 1 690 000 kronor.

10:o) **Anordnande av lokaler för högsta domstolen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 67—69), som avser att bereda medel till förstärknings- och ändringsarbeten i Gamla rådhuset m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anordnande av lokaler för högsta domstolen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 280 000 kronor.

11:o) **Ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 69 och 70), som avser att bereda medel till täckande av vissa merkostnader för ifrågavarande ämbetsbyggnad, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Fonden för statens aktier.

12:o) **Utbyte och inlösen av aktier i Aktiebolaget Flygintressenter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 70 och 71) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utbyte och inlösen av aktier i Aktiebolaget Flygintressenter* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisa ett investeringsanslag av 141 000 kronor.

Stockholm den 10 februari 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar Rickard Lindström, Sven Larsson, Karl Andersson, Gränebo, Mannerskantz, Ohlon, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Heiding, fröken Andersson, herrar Berling, Sundelin, Leander, Gillström och Rosenberg; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Svensson i Grönvik, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Wallentheim, Lindholm, Rubbestad, Staxäng, Hall, Åkerström, Kollberg och Widén.